

نقش مؤلفه‌های هویت فرهنگی قوم ترکمن در طراحی نمادها و نشان‌های شهری¹ (تبیین راه‌کاری عملی در جهت هویت بخشی)

حسین نوروزی قره قشلاق¹، ایمان زکریایی کرمانی²، و مهدی دوازده‌امامی³
¹ کارشناس ارشد صنایع دستی، دانشکده صنایع دستی، دانشگاه هنر اصفهان، ایران
(norouzihossein66@gmail.com)

² استادیار دانشکده صنایع دستی، دانشگاه هنر اصفهان، ایران
(i.zakariaee@aui.ac.ir, iman.zakariaee@gmail.com)

(³ دانشجوی دکترای پژوهش هنر، دانشگاه هنر اصفهان، ایران
(m.12emami@aui.ac.ir, m12emami@yahoo.com)

چکیده

هویت فرهنگی قوم ترکمن ساکن در ایران، همانند سایر اقوام مسلمان ایران زمین، تاکنون در جهت گسترش و غنای فرهنگ و هویت ایرانی اسلامی بوده است. وجود چنین مقوله‌ای در فضای معاصر شهری که مهم‌ترین مکان زیست، تعامل و عرصه تجلی هویت مردمان ساکن در شهر است؛ علاوه بر هویت بخشی، باعث حفظ دستاوردهای فرهنگی گذشته اقوام می‌شود. از اینرو با ارائه راهکاری عملی در این حوزه و با بهره‌گیری از هویت فرهنگی قوم ترکمن می‌توان موجبات پیدایش موارد ذکر شده را در نگاهی منطقه‌ای، در شهرهای قوم مذکور فراهم آورد. بکارگیری شاخصه‌ها و مفاهیمی از مؤلفه‌های هویت فرهنگی قوم ترکمن که در پژوهش حاضر با رویکرد به معماری، موسیقی، ادبیات، آداب و رسوم و هنرهای دستی صورت گرفته است، می‌تواند به صورت علمی و هدفمند در شکل‌گیری نمادها و نشان‌های هویتی در فضای شهری بروز پیدا کند. براین اساس پژوهش حاضر با روشی کیفی با رویکرد انسان‌شناسی بر پایه مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی؛ پس از توصیف مؤلفه‌های هویت فرهنگی قوم ترکمن به ضرورت بهره‌گیری از فرهنگ و هویت در فضای شهری و همچنین به نقش نمادها و نشان‌های شهری در هویت بخشی و ارتباط آن با فرهنگ مردمان ساکن در شهر می‌پردازد.

واژگان کلیدی: فرهنگ، هویت فرهنگی، قوم ترکمن، فضای شهری، نماد و نشان.

¹ این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد حسین نوروزی قره قشلاق با عنوان "طراحی نشان‌های هویتی (فرهنگی و هنری) در فضای شهری با به کارگیری زیورآلات ترکمن (مطالعه موردی: گنبد کاووس)" در دانشگاه هنر اصفهان و با راهنمایی دکتر ایمان زکریایی کرمانی می‌باشد.